

UVODNIK

EDITORIAL

Gosti urednici:

V. Folnegović Šmalc i M. Jakovljević

Uvodnik

Već i sama činjenica da se nakon nepune četiri godine pojavljuje novi broj časopisa MEDICUS s psihijatrijskom temom govori dovoljno o tome koliko su psihički poremećaji aktualni medicinski i javno-zdravstveni problem i u svijetu i u nas. S obzirom na tako kratki period od izlaska posljednjeg broja posvećenog psihijatrijskim temama, sadašnji smo broj posvetili samo psihofarmakoterapiji, i to pojedinim dijagnostičkim kategorijama i skupinama. Kako je došlo do upravo tog odabira? Vrlo vjerojatno je upravo naša vokacija i profesionalna usmjerenost glavni razlog tomu, ali ima i nekoliko drugih razloga o kojima želimo reći nešto više.

Ako se osvrnemo na prve članke u prethodnome psihijatrijskom tematskom MEDICUSU, koji su govorili o reorganizaciji psihijatrijske službe u Hrvatskoj, njezinoj opravdanosti i utemeljenosti, o borbi protiv stigmatizacije duševnih bolesnika i nužnosti adekvatne edukacije i zdravstvenog prosvjeđivanja i profesionalaca i ostalih koji se bave i žive s duševnim bolesnicima i zapitamo se što se tijekom četiri protekle godine dogodilo i ostvarilo od svega toga, odgovor je: gotovo ništa. Nema nužnih promjena u društvu, nema prijenosa osnovnih aktivnosti iz velikih bolnica prema nestacionarnim ustanovama i primarnoj zajednici, nema dodatnih edukacija ni medijskih rasprava koje bi dovodile do promjena stavova profesionalaca i društva. Ako se pitamo što se događa s implementacijom Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama, realni bi odgovor bio: stagnira ili je u opadanju. Komunalni centri za mentalno zdravlje nisu ni u začetku. Ukratko, do opisane reorganizacije nije došlo, a nije ni započeta.

Na nacionalnome psihoterapijskom kongresu održanom ove godine jasno se čulo i u plenarnim izlaganjima i u diskusiji da psihoterapija gubi identitet. Osnivaju se i djeluju različite „vrste“ psihoterapijskih pristupa i metoda, isto tako i socioterapijskih, ali one ostaju ili postaju bez jasnih definicija, dometa, ciljeva i zadataka, korisnika usluga, izvršilaca i njihovih potrebnih stručnih zvanja i licencija, a time dolazi i do neminovnog gubitka identiteta.

Ima još niz neriješenih problema u psihijatriji, pa smo se odlučili ovaj broj MEDICUSA posvetiti onomu dijelu psihijatrije gdje Hrvatska stoji ako ne bolje nego većina zemalja u svijetu, a onda bar uz bok naprednijim zemljama, posebice na stručnome planu, a psihofarmakoterapija to jest. Odluci je pripomogla i nemala godišnjica. Naime, 1952. godine na psihijatrijskom kongresu Delay i Deniker referiraju nove spoznaje o klorpromazinu. Uvođenje klorpromazina u terapiju psihotičnih, prije svega shizofrenih bolesnika opravdano se smatra početkom suvremene psihofarmakoterapije, pa s tim u svezi ovu godinu smatramo 50. godišnjicom psihofarmakoterapije. Do bitnog napretka posljednjih je godina došlo u liječenju anksioznih i depresivnih poremećaja. Od 1993. godine ostvaruje se dosta uspješno program edukacije liječnika primarne zdravstvene zaštite kako bi bili osposobljeni prepoznati i liječiti sve blage i umjereno izražene poremećaje i pravovremenim liječenjem spriječiti kasnije komplikacije razvoja bolesti i sniziti troškove zdravstvene zaštite.

Od samog su početka hrvatski psihijatri prepoznali važnost uvođenja prvog velikog psihofarmaka u liječenje svojih bolesnika što pokazuje i činjenica da je tadašnji direktor Psihijatrijske bolnice Vrapče prof. dr. D. Julius počeo primjenjivati klorpromazin na svojim bolesnicima metodom „hibernacije“ u bolnici Vrapče, što se ubrzo pokazalo vrlo učinkovitim i proširilo se i u ostale psihijatrijske ustanove u nas. Kasnije je Psihijatrijska klinika Rebro zahvaljujući prije svega prof. N. Bohačeku, a potom i njegovim nasljednicima, kako u kliničkim psihofarmakološkim istraživanjima tako i u rutinskoj psihofarmakoterapiji,

postala jedna od vodećih institucija u ovom dijelu Europe. Nažalost, u našoj zemlji još nije dostupan dovoljan broj raznovrsnih psihofarmaka, a olanzapin i risperidon (Risset, PLIVA) su neopravdano tzv. rezervni antipsihotici što bi bilo razumno promijeniti čim prije jer takav njihov status nije u skladu s medicinskom etikom i dobrom kliničkom praksom.

MEDICUS je vrlo čitan časopis i prema utemeljenim podacima anketa imamo podatke da se rabi i kao edukacijsko štivo i kao priručnik praktičaru. Stoga smo se odlučili za teme u kojima nema mnogo dilema, a nove spoznaje su primjenjive u svakodnevnoj praksi i tu praksu mogu učiniti racionalnijom i uspješnijom. Smatramo da teme s mnogo dilema treba ostaviti za kasnije kada dileme budu zamijenjene spoznajama potvrđenim u praksi.

Zahvaljujemo urednici dr. M. Rušinović na strpljivosti i razumijevanju zbog kašnjenja i čestih izmjena u pripremi tekstova kao i njezinim suradnicima i sponzoru, koji su u dosadašnjim brojevima ostvarili visoku kvalitetu časopisa MEDICUS, koju on s obzirom na svoju dugotrajnost izlaženja i zaslužuje.

Gosti urednici

prof. dr. sc. Vera Folnegović-Šmalc,

prof. dr. sc. Miro Jakovljević